

N.F.S. Grundtvig-prisen 2021

Motivation v. Ingrid Ank

For 2670 år siden lavede kongen af Lydien verdens første mønt. Knap 1600 år efter – i slutningen af 900-tallet – fandt også Svend Tveskæg i Danmark ud af, at penge var en god idé. Penge skaber nemlig lighed.

Penge skaber en lighed, der ellers ikke ville være der. Det, en landmand og en operasanger laver, kan nemlig slet ikke sammenlignes, men vi kan *lege*, at det kan det alligevel. Pengene kan lave en lighed, som ellers ikke ville være der. For 650 kroner kan du få en kvart finparteret gris eller to billetter til Figaros bryllup. Det kan ikke rigtig sammenlignes – men det kan det så alligevel.

Mennesker kan heller ikke rigtig sammenlignes, og at der er lighed mellem mennesker, er på en måde også noget, vi leger. *Når* vi altså gør det.

Men ligesom med pengene er det en ældgammel leg. Og selvom det meget ofte – i gamle dage – *ikke* var den leg, der blev leget, og selvom det også ofte – i dag – ikke er den leg, vi leger, så har forestillingen dybe rødder: Forestillingen om at mennesker er lige.

Min pointe er, at lighed mellem mennesker er noget, man må tro på. Eller sætte som forudsætning. Det er ikke noget, man kan se. Ikke desto mindre bygger vores demokrati og vores samfund på den tanke, at mennesker er lige: at ét menneske har én stemme og tæller for én – hverken mere eller mindre. Både direktøren og manden på gaden tæller for én – en hel.

Ligheden har ikke noget med enshed at gøre. Faktisk nærmest det modsatte: Ingen kan gøre det ud for en anden. Ligheden har derimod med frihed at gøre. Ligheden sætter os fri. Enhver kan leve sit eget liv og er ikke underkastet en anden. Ethvert liv er et liv i sin egen ret – og må og skal leves som sådan.

Modtageren af dette års N.F.S. Grundtvig Pris peger imidlertid på, at nok har vi på denne plet på kloden i politisk forstand et demokratisk system, hvor ét menneske tæller for én, men i mange af de sammenhænge, vi indgår i, er det ikke sådan, vi har indrettet os. Først og fremmest peger dette års modtager af N.F.S. Grundtvig-prisen på, at den måde, vi har indrettet vores økonomi, vores ejerforhold, vores arbejdsmarked, arbejdspladser, vores forbrug og vores informationsteknologi – hverken bygger på lighed eller skaber lighed. Her er det ikke ét menneske, én stemme – og uligheden er på flere af disse områder stigende og kræver et modsvar.

Hos Grundtvig skal der sættes en bindestreg ind i ordet folkelighed. Folke-lighed. I den tid, hvor tankerne om folke-lighed tog form, var der ikke bare stor ulighed i samfundet. Samfundet *byggede* på denne ulighed, sådan som i sin tid – og det er ofte Grundtvigs skrækeksempel – Det romerske rige var indrettet på og afhængigt af, at en stor gruppe

mennesker var slaver. Uligheden var det, der holdt systemet kørende. Med tanken om folkelighed bliver der taget sigte efter et samfund, der lige præcis ikke bygger på ulighed, men på folkelighed og menneskelighed.

Dette års modtager af N.F.S. Grundtvig-prisen stiller sig i front og kæmper en ulige kamp for lighed. Han (for det er det) kigger i sine visioner for fremtiden samtidig tilbage på fortiden og konstaterer, at tankerne om lighed har skabt bæredygtige forandringer. I Danmark og i norden har fx andelsforeninger og andre kooperativer rykket ved magtforhold og givet frihed til den enkelte til at kunne leve og arbejde med værdighed og til at kunne se andre mennesker lige i øjnene. Frihed til en fælles lighed, frihed til det fælles.

Dette års modtager af N.F.S. Grundtvig-prisen er tidligere medlem af folketinget og politiker gennem mange år og nu forfatter til bogen *Nordisk socialisme*, Pelle Dragsted.

Pelle Dragsted er kendt som en markant stemme på venstrefløjen. I sin tidlige ungdom endda langt endda, hvad nogle vil betegne som 'langt ude på venstrefløjen'. Bogen *Nordisk socialisme* er imidlertid et udspil til politiske visioner, der ikke dyrker forsimplede modsætninger mellem socialisme på den ene side og det liberale marked på den anden. *Nordisk socialisme* lægger op til at tænke nyt, tænke bæredygtigt – i bred forstand – og tænke demokratisk. *Nordisk socialisme* formulerer visioner for et samfund, der både giver plads til initiativ og entreprenørskab, og som samtidig ikke styrker uligheden og ikke bygger på ulighed. Indflydelse skal ikke være til salg og skal ikke kunne arves. *Nordisk socialisme* tænker samtidig nyt ved at tænke gammelt – bogen peger på en lang række vellykkede demokratiske økonomiske organiseringer fra fortiden – herunder fx brugsforeninger, andelsmejerier, andelsslagterier mv. Og *Nordisk socialisme* lægger ikke op til én forenklet fælles økonomisk model for det fælles liv, hverken et frit marked uden fællesskab eller en altomfavnende centraliserende stat, som i sidste ende heller ikke levner megen plads til et egentligt frit fællesskab.

Ved at pege på fortiden og på nutidige eksempler peger Pelle Dragsted også på, at forandringer er mulige. Det er gjort før. Dermed siger han ikke, at fortiden skal eller kan kopieres, men – blot – at tanken om en mere demokratisk økonomi, en økonomi baseret på menneskelighed og folkelighed – ikke er så fremmed en tanke, som man måske kunne tro.

Du inviterer til forandringer. Og du kaster udspil ud, der kan diskuteres. Og som helt sikkert bliver diskuteret – det er vel også det, du inviterer ind til. Og først og fremmest peger du på ulighed som unødvendig. Og som lighed som livsnødvendig. Og som mulig.

Lighed er noget, vi leger. Men det er en leg, der er mulig. Lighed – og folkelighed – er noget, vi leger, fordi vi vil.

Tillykke til dig, Pelle Dragsted, og tak for din insistens på lighed mellem mennesker.

Fakta om Pelle Dragsted (f. 1975)

Forfatter til bogen *Nordisk socialisme* (Gyldendal 2021)

Folketingsmedlem for Enhedslisten, 18. juni 2015 – 5. juni 2019.

Tidligere finansordfører, erhvervsordfører, grøn omstillingsordfører, demokratiordfører og kirkeordfører.

Uddannelse

Master i retorik og formidling, Aarhus Universitet, 2011-2016.

Kandidatstuderende i historie og spansk, Københavns Universitet, 2002-2005.

Bachelor i historie, Københavns Universitet, 1997-2001.

Beskæftigelse

Politisk rådgiver, Enhedslisten, 2011-2015.

Presseansvarlig, Enhedslisten, 2009-2011.

International sekretær, Enhedslisten, 2005-2009.

Pædagogmedhjælper, tilkaldevikar, Den integrerede institution Kongehatten, 1997-2000.

Arbejdsmand, Egen Vinding og Datter, 1993-1994.